

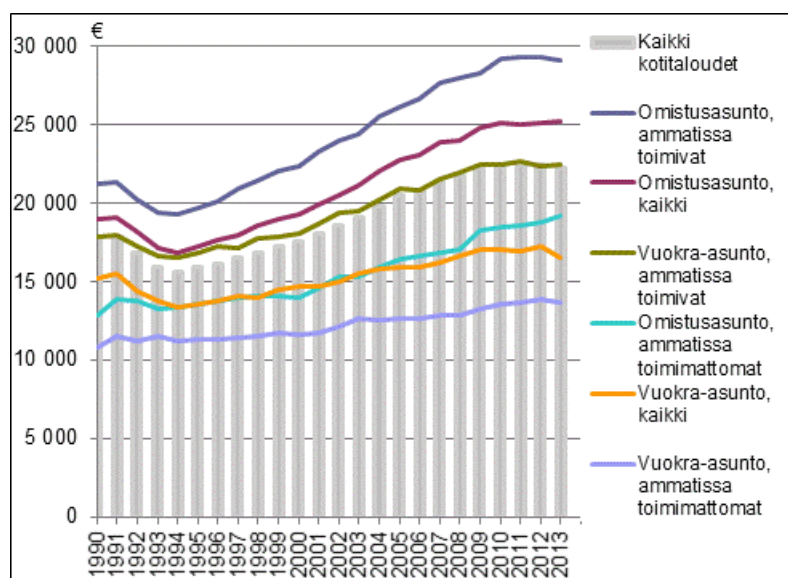
Tulonjakotilasto 2013

Tulot, asuminen ja asumismenot

Tuloero kasvoi omistus- ja vuokra-asunnoissa asuvien välillä vuonna 2013

Omistusasunnoissa asuvien kotitalouksien tulotaso pysytteli samana (kasvua 0,3 %). Vuokra-asunnoissa asuvien kotitalouksien tulotaso laski edellisvuodesta reaalisesti 3,7 prosenttia. Tiedot ilmenevät Tilastokeskuksen tulonjakotilastosta.

Kotitalouden käytettävissä olevat rahatulot kulutusyksikköä kohti vuosina 1990–2013, mediaani, vuoden 2013 hinnoin.

Kotitalouden kulutusyksikköä kohti laskettujen, ekvivalenttien käytettävissä olevien rahatulosten mediaani oli 25 200 euroa omistusasunnoissa ja 16 560 euroa vuokra-asunnoissa asuvilla kotitalouksilla vuonna 2013. Kaikkien kotitalouksien käytettävissä olevat rahatulot olivat keskimäärin 22 230 euroa (mediaani) kulutusyksikköä kohti, reaalisesti 0,9 prosenttia pienemmät kuin edellisvuonna.

Vuokralla asuvat kotitaloudet ovat aiempaa pienituloisempia omistusasuntokotitalouksiin verrattuna. Asunnon hallintasuhteiden mukainen tulokehitys on eriytynyt myös pitkällä aikavälillä 1990-luvun jälkipuoliskolta lähtien. Esimerkiksi vuodesta 1997 vuoteen 2011 tulotaso nousi vuokra-asunnoissa asuvilla

kotitalouksilla reaalisesti keskimäärin noin 21 prosenttia ja omistusasunnoissa asuvilla kotitalouksilla noin 39 prosenttia. Vuoden 2011 jälkeen kotitalouksien tulotaso on yleisesti hieman heikentynyt. Vuosina 2011–2013 vuokralla asuvien kotitalouksien ekvivalenttien käytettävissä olevien rahatulojen mediaani pieneni reaalisesti 2,3 prosenttia, omistusasunnoissa asuvien kotitalouksien tuloissa oli lievää kasvua 0,6 prosenttia. Toteutuneen tulokehityksen seurauksena vuokralla asuvien kotitalouksien tulotaso oli vuonna 2013 yli 34 prosenttia matalampi kuin omistusasunnoissa asuvilla kotitalouksilla. Vuosina 1995–1997 vuokralla asuvien kotitalouksien tulotaso oli ollut noin 22 prosenttia matalampi ja tulotason taittuessa, vuonna 2011 yli 32 prosenttia matalampi omistusasuntokotitalouksiin verrattuna.

Vuokralla ja omistusasunnoissa asuvien kotitalouksien väliset tuloerot ovat pienemmät ammatissa toimivuuden perusteella rajatuissa ryhmissä kuin kaikissa kotitalouksissa. Ammatissa toimivista kotitalouksista, vuokralla asuvien tulotaso oli vuonna 2013 noin 23 prosenttia matalampi kuin omistusasunnoissa asuvien tulotaso. Ammatissa toimimattomissa tasoerot ovat suuremmat, sillä vuokralla asuvien joukossa on paljon pienituloisia eläkeläisiä, työttömiä ja opiskelijoita. Ammatissa toimimattomista kotitalouksista vuokralla asuvien tulotaso oli lähes 29 prosenttia matalampi kuin omistusasunnossa asuvien kotitalouksien. Verrattaessa erityisesti ammatissa toimivien tulokehitystä, nousi vuokralla asuvien kotitalouksien tulotaso vuosina 1997–2011 lähes 32 prosenttia ja omistusasunnoissa asuvien kotitalouksien noin 40 prosenttia. Vuosina 2011–2013 ammatissa toimivista kotitalouksista vuokralla asuvien tulotaso laski 0,6 prosenttia ja omistusasuntokotitalouksien tulotaso 0,4 prosenttia.

Omistusasunnoissa asuvien kotitalouksien asumiskustannukset olivat keskimäärin 11,0 prosenttia (pieneni 0,5 prosenttiyksikköä edellisvuodesta) ja vuokra-asunnoissa asuvien kotitalouksien asumiskustannukset 26,6 prosenttia (kasvoi 0,8 prosenttiyksikköä edellisvuodesta) käytettävissä olevista rahatuloista vuonna 2013. Asumiskustannusten tulo-osuudet olivat lähes yhtä suuret (noin 11 %) velattomissa ja velkaisissa omistusasunnoissa asuvilla. Kaikkien kotitalouksien asumiskustannukset olivat keskimäärin 14,7 prosenttia käytettävissä olevista rahatuloista, joka on jokseenkin saman verran (pieneni 0,3 prosenttiyksikköä) kuin edellisvuonna. Tiedot ovat kotitalouskohtaisten asumiskustannustulo-osuuksien perusteella laskettuja mediaanilukuja. Tietoihin on luettu varsinaisen asunnon käyttömenot, kiinteistövero ja asuntolainan korot. Ne eivät sisällä tulonsiirtoina saatuja asumistukia eivätkä asuntolainan korkojen verovähennysetuutta. Asumiskustannusten maksamisen jälkeinen ekvivalenttien käytettävissä olevien rahatulojen mediaani oli omistusasunnoissa asuvilla kotitalouksilla kaikkiaan 21 895 euroa, velattomilla 19 158 euroa ja velkaisilla 24 359 euroa. Vuokra-asunnoissa asuvien kotitalouksien tulotaso oli puolet (50,3 %) matalampi kuin omistusasuntokotitalouksilla, 10 887 euroa. Kaikilla kotitalouksilla asumiskustannusten maksamisen jälkeinen tulotaso oli vuonna 2013 noin 18 485 euroa. Edellisvuodesta asuntovelkaisten kotitalouksien asumiskustannusten jälkeiset tulot kehittyivät suotuisammin kuin muilla. Siihen vaikutti osaltaan asuntolainan korkomenojen pieneneminen.

Asumiskustannukset olivat huomattavan suuret (yli 40 prosenttia käytettävissä olevista rahatuloista) 190 700 kotitaloudella, joka oli noin 7,3 prosenttia kaikista kotitalouksista vuonna 2013. Lukumäärä kasvoi edellisvuodesta noin 11 prosenttia. Suuren asumiskustannusrasitteen kotitalouksiin kuului 264 900 henkilöä, 4,9 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna. Väestöryhmiä, joilla asumiskustannukset ovat useammin suuret (yli 40 prosenttia käytettävissä olevista rahatuloista) kuin keskivertokotitaloudella, ovat muun muassa pienituloiset (kaksi pienintä tulokymmenensyryhmää), vuokralla asuvat, Helsinki-Uudenmaan suuralueella asuvat, yhden henkilön kotitaloudet, yrittäjien, työttömien, opiskelijoiden ja muiden ammatissa toimimattomien kotitaloudet.

Sisällys

1 Asunnon hallintasuhte ja kotitalouksien tulokehitys.....	4
2 Asumiskustannusten tulo-osuudet ja kotitalouksien tulotaso poislukien asumiskustannukset.....	6
2.1 Tuloryhmät: asumiskustannukset kasvoivat pienituloisissa tulokymmenyksissä.....	6
2.2 Alue: vuokralla asuvien asumiskustannukset suuret Helsinki-Uudellamaalla, tulotaso matala Pohjois- ja Itä-Suomessa.....	7
2.3 Kotitalouden elinvaihe: yhden henkilön ja yksinhuoltajien kotitalouksien asumiskustannukset viidennes käytettävissä olevista rahatuloista.....	9
3 Suuren asumiskustannusrasitteen kotitaloudet.....	11
Liitteet	
Liitetaulukot.....	14

Taulukot

Taulukko 1. Kotitalouden ekvivalentit käytettävissä olevat rahatulot (pl. asumiskustannukset) ja reaali muutos (%) vuosina 2012–2013 asunnon hallintasuhteen ja kotitalouden viitehenkilön sosioekonomisen aseman mukaan, mediaani.....	5
---	---

Kuviot

Kuvio 1. Kotitalouden käytettävissä olevat rahatulot (pl. asumiskustannukset) kulutusyksikköä kohti asunnon hallintasuhteen ja kotitalouden viitehenkilön ammatissa toimivuuden mukaan vuosina 2002–2013, mediaani, vuoden 2013 hinnoin.....	5
Kuvio 2. Asumiskustannukset (%) käytettävissä olevista rahatuloista tulokymmenysryhmän mukaan vuonna 2013, brutto- ja nettomääräiset asumiskustannukset, keskiarvo.....	6
Kuvio 3. Asumismenot (%) käytettävissä olevista rahatuloista tulokymmenysryhmän mukaan vuonna 2013, brutto- ja nettomääräiset asumismenot, keskiarvo.....	7
Kuvio 4. Asumiskustannukset (%) käytettävissä olevista rahatuloista asunnon hallintasuhteen mukaan vuosina 2002–2013, nettomääräiset asumiskustannukset, mediaani	8
Kuvio 5. Asumiskustannukset (%) käytettävissä olevista rahatuloista suuralueen ja asunnon hallintasuhteen mukaan vuonna 2013, nettomääräiset asumiskustannukset, mediaani.....	8
Kuvio 6. Asumiskustannukset ja -menot (%) käytettävissä olevista rahatuloista kotitalouden elinvaiheen mukaan vuonna 2013, nettomääräiset asumiskustannukset ja -menot, mediaani	10
Kuvio 7. Kotitaloudet (%) asumiskustannusten tulo-osuuksien mukaisissa ryhmissä vuosina 2002–2013, nettomääräiset asumiskustannukset	11
Kuvio 8. Kotitaloudet ja niihin kuuluvat henkilöt, joilla asumiskustannusten tulo-osuus on yli 30 % tai 40 %, vuosina 2002–2013, nettomääräiset asumiskustannukset.....	12
Kuvio 9. Kotitaloudet, joilla asumiskustannusten tulo-osuus on yli 40 %, sosioekonomisen aseman mukaan vuosina 2012 ja 2013	12
Kuvio 10. Kotitaloudet, joilla asumiskustannusten tulo-osuus on yli 40 %, kotitalouden elinvaiheen mukaan vuosina 2012 ja 2013.....	13
Laatuseloste: tulonjakotilasto.....	19

1 Asunnon hallintasuhde ja kotitalouksien tulokehitys

Omistusasunnossa asui 66,4 prosenttia ja vuokra-asunnossa 31,3 prosenttia kotitalouksista vuonna 2013. Noin 2 prosentilla oli jokin muu asunnon hallintasuhde. Velattomassa ja velkaisessa omistusasunnossa kummassakin asui kolmannes kotitalouksista. Omistusasuminen on sitä yleisempää mitä korkeampi kotitalouden tulotaso on. Omistusasunnossa asui kolmannessa tulokymmenryhmässä yli puolet (54,6 %) ja suurituloisimmassa tulokymmenryhmässä noin 93 prosenttia kotitalouksista. Vuokra-asuminen keskittyy pienituloisimpiin kotitalouksiin. Vuokralla asuvista kotitalouksista yli puolet (59,7 %) kuului kolmeen pienimpään tulokymmenryhmään, omistusasuntokotitalouksista neljännes (24,8 %). (Liitetaulukko 1.)

Kotitalouden kulutusyksikköä kohti laskettujen eli ekvivalenttien käytettävissä olevien rahatulujen mediaani oli 25 200 euroa omistusasunnoissa asuvilla kotitalouksilla ja 16 563 euroa vuokra-asunnoissa asuvilla kotitalouksilla. Kaikkien kotitalouksien ekvivalenttien käytettävissä olevien rahatulujen mediaani oli 22 226 euroa vuonna 2013. Rajattaessa kotitaloudet ammatissa toimivuuden mukaisiin ryhmiin, kotitalouksien hallintasuhteiden väliset tuloerot ovat pienemmät kuin koko väestössä. Esimerkiksi ammatissa toimivilla, omistusasunnoissa asuvilla kotitalouksilla oli käytettävissä rahatuloja keskimäärin 29 128 euroa ja vuokra-asunnoissa asuvilla 22 492 euroa kulutusyksikköä kohti.

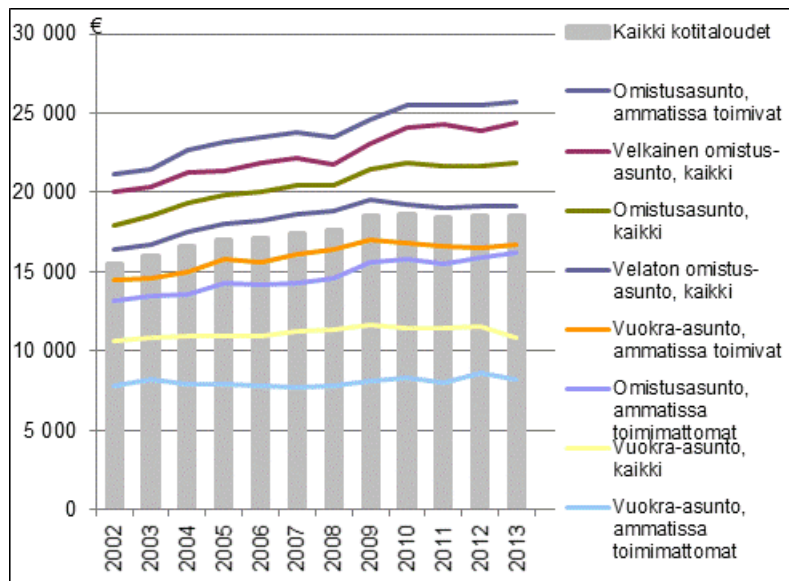
Omistusasuntokotitalouksien tulotaso pysyi vuonna 2013 lähes samana (+ 0,3 %), vuokra-asunnoissa asuvilla se laski 3,7 prosenttia edellisvuoteen verrattuna. Vuokralla asuvien ryhmästä poikkeavat ammatissa toimivat, joiden tulotaso oli vuonna 2013 noin yhden prosentin korkeampi kuin edellisenä vuonna.

Vuokralla asuvien kotitalouksien reaalin tulokehitys on ollut heikompaa kuin omistusasunnoissa asuvien kotitalouksien lähes jatkuvasti (poikkeuksina vuodet 2008, 2012) 1990-luvun jälkipuoliskolta lähtien, jolloin tulotasot alkoivat eriytyä kotitalouksien välillä. Vuodesta 1997 vuoteen 2011 vuokralla asuvien kotitalouksien ekvivalenttien käytettävissä olevien rahatulujen mediaani suureni reaalisesti noin 21 prosenttia ja omistusasunnoissa asuvien noin 39 prosenttia. Vuosina 1995–1997 vuokralla asuvien kotitalouksien tulotaso oli noin 22 prosenttia ja vuonna 2011 yli 32 prosenttia matalampi kuin omistusasuntokotitalouksilla. Vuoden 2011 jälkeen kotitalouksien tulotaso on yleisesti hieman heikentynyt. Vuosina 2011–2013 vuokralla asuvien kotitalouksien tulotaso laski reaalisesti keskimäärin 2,3 prosenttia, omistusasunnoissa asuvien kotitalouksien tuloissa oli lievää kasvua 0,6 prosenttia. Vuonna 2013 vuokralla asuvien tulotaso oli yli 34 prosenttia matalampi kuin omistusasunnoissa asuvilla kotitalouksilla. (Tietokantataulukko 6a.)

Kuviossa 1 on esitetty omistusasunnoissa ja vuokralla asuvien kotitalouksien ekvivalentit käytettävissä olevat rahatulot, joista on vähennetty kotitalouden maksamat asumiskustannukset. Vuokralla asuvien kotitalouksien suurempien asumiskustannusten takia omistusasunnoissa ja vuokra-asunnoissa asuvien kotitalouksien väliset tuloerot ovat suuremmat kuin ennen asumiskustannusten maksamista. Kotitalouksien ekvivalentit käytettävissä olevat rahatulot poislukien asumiskustannukset olivat mediaanilla mitattuna keskimäärin 21 895 euroa kaikkiaan omistusasunnoissa, 19 158 euroa velattomissa ja 24 359 euroa velkaisissa omistusasunnoissa asuvilla kotitalouksilla vuonna 2013. Vuokralla asuvien kotitalouksien ekvivalenttien käytettävissä olevien rahatulujen (pl. asumiskustannukset) mediaani oli 10 887 euroa vuonna 2013. Ammatissa toimivilla, vuokralla asuvilla oli käytössä keskimäärin 16 699 euroa kulutusyksikköä kohti. Ammatissa toimivilla, mutta omistusasunnoissa asuvilla kotitalouksilla oli asumiskustannusten maksamisen jälkeen käytettävissä rahatuloja suhteellisesti enemmän, eli 25 721 euroa kulutusyksikköä kohti vuonna 2013.

Vuonna 2013 asumiskustannusten maksamisen jälkeinen tulotaso koheni omistusasuntokotitalouksilla reaalisesti noin 1 prosenttia edellisvuodesta. Vuokralla asuvien tulotaso sitä vastoin laski 5,9 prosenttia (ilman asumiskustannuksia -3,7 %). Omistusasujien tulokehitys erosi asuntovelkaisuuden mukaan: velattomissa omistusasunnoissa asuvien kotitalouksien tulotaso oli jokseenkin ennallaan (+ 0,2 %, ilman asumiskustannuksia 0,0 %), kun velkaisissa omistusasunnoissa asuvilla tulot kasvoivat reaalisesti yli 2 prosenttia (+2,2 %, ilman asumiskustannuksia +0,4 %). Asumiskustannuksista etenkin asuntolainan korot kehittyivät edullisesti vuonna 2013. Ne vaikuttivat selvästi asumiskustannusten maksamisen jälkeiseen tulotasoon. Asuntovelkaisen kotitalouden kulutusyksikköä kohti lasketut bruttomääräiset korot pienenevät mediaanilla mitattuna 34,5 prosenttia (keskiarvolla -29,6 %) ja nettomääräiset korot, joista on poistettu asuntolainan korkojen verovähennysetuus, 33,4 prosenttia (keskiarvolla -28,1 %) vuonna 2013.

Kuvio 1. Kotitalouden käytettävissä olevat rahatulot (pl. asumiskustannukset) kulutusyksikköä kohti asunnon hallintasuhteen ja kotitalouden viitehenkilön ammatissa toimivuuden mukaan vuosina 2002–2013, mediaani, vuoden 2013 hinnoin.

Ammatissa toimimattomiin kuuluu lähinnä eläkeläisten, työttömien ja opiskelijoiden kotitalouksia. Vuokralla asuvista, ammatissa toimimattomista asumiskustannusten jälkeiset ekvivalentit käytettävissä olevat rahatulot kasvoivat lievästi eläkeläisillä (+0,4 %), muilla tulotaso pieniä vuonna 2013. Omistusasuntokotitalouksissa tulot pienenevät ainoastaan työttömillä (-4,7 %). Ammatissa toimivien yleisestä tulokehityksestä poikkesivat omistusasunnoissa asuvat ylemmät toimihenkilöt, työntekijät ja maatalousyrittäjät ja vuokra-asunnoissa asuvat työntekijät, joilla asumiskustannusten jälkeinen tulotaso heikkeni vuonna 2013. (Taulukko 1.)

Taulukko 1. Kotitalouden ekvivalentit käytettävissä olevat rahatulot (pl. asumiskustannukset) ja reaali muutos (%) vuosina 2012–2013 asunnon hallintasuhteen ja kotitalouden viitehenkilön sosioekonomisen aseman mukaan, mediaani.

Sosioekonominen asema	Omistusasunto			Vuokra-asunto		
	Kotitalouksia	Käytettävissä olevat rahatulot kulutusyksikköä kohti		Kotitalouksia	Käytettävissä olevat rahatulot kulutusyksikköä kohti	
		Lkm, 1 000	€, mediaani		Muutos (%) 2012–2013	Lkm, 1 000
Ammatissa toimivat	1 058,3	25 721	0,7	388,2	16 699	1,2
- Ylemmät toimihenkilöt	348,0	31 213	-1,7	80,0	21 710	0,2
- Alemmat toimihenkilöt	300,8	23 647	0,8	143,0	15 614	1,2
- Työntekijät	261,0	22 133	-0,2	133,5	15 569	-1,2
- Maatalousyrittäjät	30,9	23 753	-1,9	1,9	.. ¹⁾	..
- Muut yrittäjät	117,6	28 317	1,4	29,8	12 327	16,1
Ammatissa toimimattomat	683,3	16 257	2,1	431,4	8 199	-4,5
- Eläkeläiset	631,1	16 585	1,2	207,8	9 547	0,4
- Työttömät	34,6	11 532	-4,7	108,8	6 835	-4,8
- Opiskelijat ja muut	17,5	13 045	4,0	114,8	6 253	-4,5
Kaikki kotitaloudet	1 741,5	21 895	1,1	819,6	10 887	-5,9

1) .. Tiedot ovat liian epävarmoja esitettäväksi (ryhmään on tullut alle 30 tapausta)

2 Asumiskustannusten tulo-osuudet ja kotitalouksien tulotaso poislukien asumiskustannukset

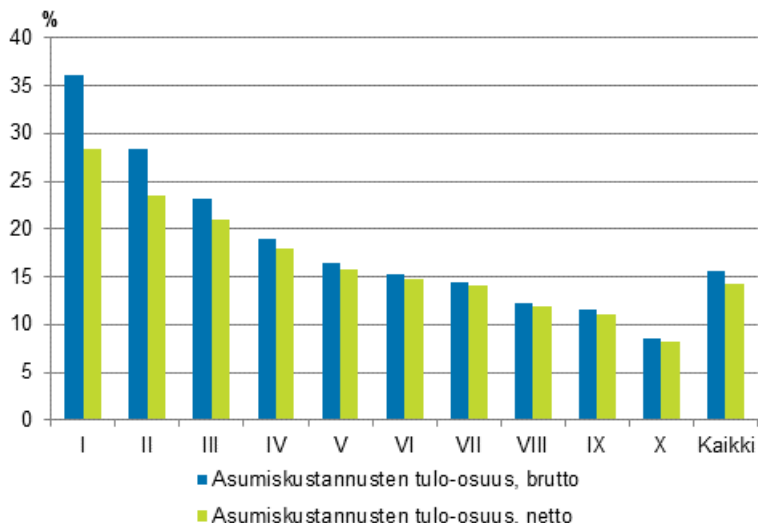
2.1 Tuloryhmät: asumiskustannukset kasvoivat pienituloisissa tulokymmenyksissä

Asumiskustannusten osuus käytettävissä olevista rahatuloista, asumiskustannusten tulo-osuus, on sitä suurempi mitä matalampi kotitalouden tulotaso on (kuvio 2). Asumiskustannuksiin luetaan kotitalouden varsinaisen asunnon käyttömenot, asuntolainan korot ja kiinteistövero. Niihin ei lueta asumistukia saatuina tulonsiirtoina eikä asuntolainan korkojen verovähennysetuutta. Tukien seurauksena kotitalouksien maksamat nettomääräiset asumiskustannukset ovat suhteellisesti pienemmät pienituloisimmissa tuloryhmissä kuin ilman tukia.

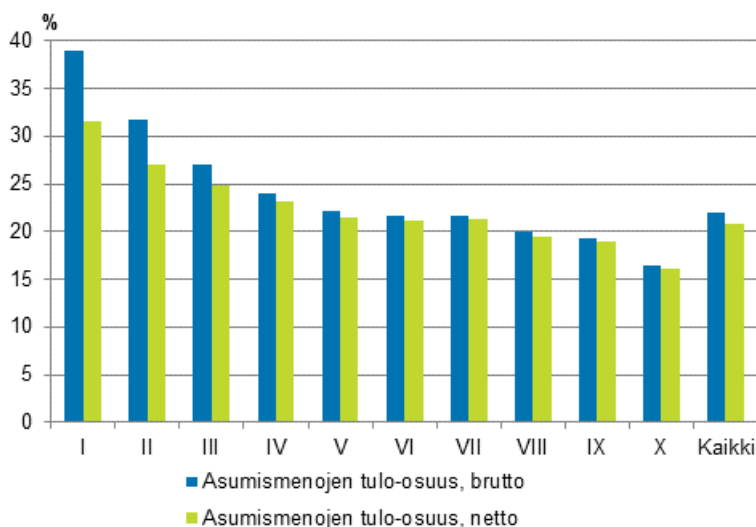
Asumistukien määrä on suurempi kolmessa alimmassa tulokymmenysryhmässä kuin kotitalouksilla keskimäärin. Tuloryhmien väliset erot nettomääräisten asumiskustannusten tulo-osuuksissa ovat silti merkittävät. Pienimpään tulokymmenysryhmään kuuluvilla kotitalouksilla asumiskustannukset olivat 36,1 prosenttia ja poislukien asumistuet 28,3 prosenttia käytettävissä olevista rahatuloista vuonna 2013. Toiseksi pienimpään tulokymmenysryhmään kuuluvilla asumiskustannukset olivat 28,4 prosenttia ja poislukien asumistuet 23,5 prosenttia käytettävissä olevista rahatuloista vuonna 2013. Kaikilla kotitalouksilla asumiskustannusten tulo-osuus oli asumistukien seurauksena 1,3 prosenttiyksikköä pienempi, eli 14,3 prosenttia vuonna 2013. Toisin kuin muissa tuloryhmissä, nettomääräisten asumiskustannusten tulo-osuudet suurenivat edellisvuodesta keskituloa pienituloisemmista ensimmäisessä (0,2 %-yksikköä), kolmannessa (1,6 %-yksikköä) ja neljännessä (0,6 %-yksikköä) tulokymmenysryhmässä.

Omistusasuminen ja asuntovelkaisuus ovat yleisiä suurituloisemmissa kotitalouksissa: pääomamenot sisältävä asumismenojen tulo-osuus on asumiskustannuksiin verrattuna suhteellisesti suurempi mitä korkeampi kotitalouden tulotaso on (tietokantataulukko 6a). Pääomamenoihin luetaan kotitalouden varsinaisen asunnon rahoitusvastike ja asuntolainan lyhennykset. Asumismenojen tulo-osuus poislukien asumistuet oli kotitalouksilla keskimäärin 20,8 prosenttia vuonna 2013. Tämä on hieman (0,2 %-yksikköä) suurempi kuin edellisvuonna. Asumismenojen tulo-osuus oli pienimmässä tulokymmenysryhmässä 31,5 prosenttia ja seuraavassa tulokymmenysryhmässä 27,1 prosenttia. Kaikkein suurituloisimmassa tulokymmenysryhmässä se oli 16,1 prosenttia, kun ryhmässä asumiskustannusten tulo-osuus oli 8,2 prosenttia.

Kuvio 2. Asumiskustannukset (%) käytettävissä olevista rahatuloista tulokymmenysryhmän mukaan vuonna 2013, brutto- ja nettomääräiset asumiskustannukset, keskiarvo

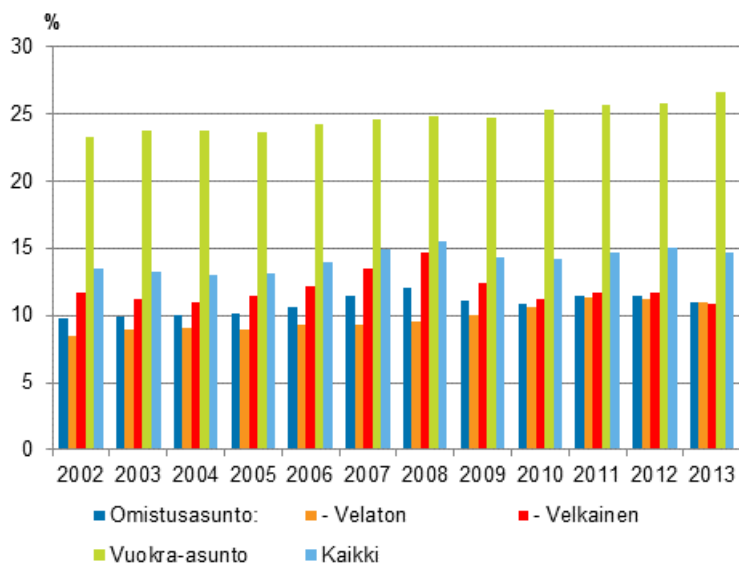
Kuvio 3. Asumismenot (%) käytettävissä olevista rahatuloista tulokymmenryhmän mukaan vuonna 2013, brutto- ja nettomääräiset asumismenot, keskiarvo

2.2 Alue: vuokralla asuvien asumiskustannukset suuret Helsinki-Uudellamaalla, tulotaso matala Pohjois- ja Itä-Suomessa

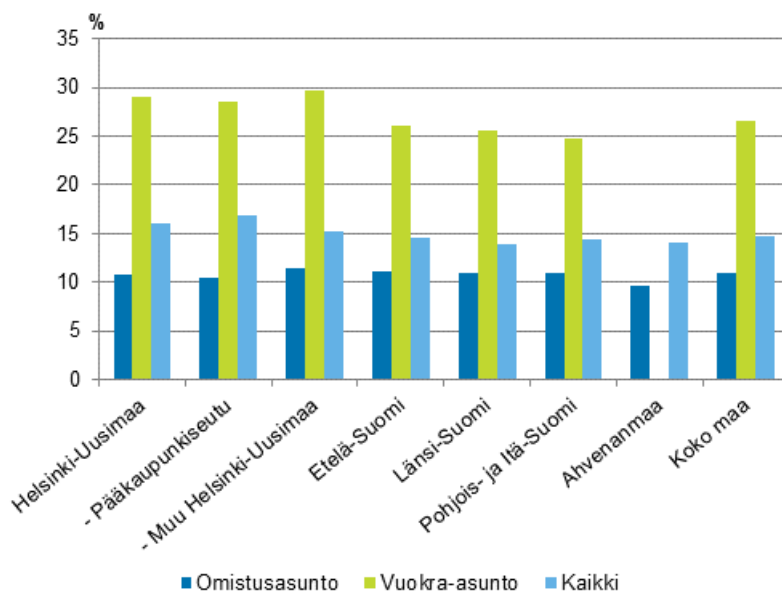
Nettomääräisten asumiskustannusten tulo-osuudet olivat omistusasunnoissa asuvilla kotitalouksilla keskimäärin 11,0 prosenttia ja vuokra-asunnoissa asuvilla 26,6 prosenttia vuonna 2013. Velattomissa ja velkaisissa omistusasunnoissa asuvilla kotitalouksilla tulo-osuudet olivat yhtä suuret, noin 11 prosenttia. Tiedot ovat kotitalouskohtaisten asumiskustannustulo-osuuksien perusteella laskettuja mediaanilukuja. Omistusasuntokotitalouksilla asumiskustannusten tulo-osuus pieneni edellisvuosisista (2011, 2012) 0,5 prosenttiyksikköä. Tulo-osuus on suurempi kuin 2000-luvun alkupuoliskolla, mutta sen vaihtelu on ollut pientä koko tilastointiajanjakson aikana. Vuokra-asunnoissa asuvien asumiskustannusten tulo-osuus on sitä vastoin kasvanut 2000-luvun puolivälistä lähtien lähes jatkuvasti, poikkeuksena vuosi 2009, ja ylittänyt neljänneksen vuonna 2010. Vuonna 2013 vuokralla asuvien kotitalouksien asumiskustannusten tulo-osuus oli vuoteen 2005 verrattuna 3,0 prosenttiyksikköä ja vuoteen 2012 verrattuna 0,8 prosenttiyksikköä suurempi. (Kuvio 4.)

Kuvio 4. Asumiskustannukset (%) käytettävissä olevista rahatuloista asunnon hallintasuhteen mukaan vuosina 2002–2013, nettomääräiset asumiskustannukset, mediaani

Asumiskustannusten tulo-osuudet olivat suurimmat Helsinki-Uudenmaan suuralueella ja etenkin pääkaupunkiseudulla, jossa vuokralla asuvia kotitalouksia on paljon (kuvio 5). Vuokralla asuvien asumiskustannusten tulo-osuus oli mediaanilla mitattuna 28,6 prosenttia pääkaupunkiseudulla ja 29,7 prosenttia muualla Helsinki-Uudellamaalla vuonna 2013. Tulo-osuus oli pienin Pohjois- ja Itä-Suomessa, 24,8 prosenttia. Edellisvuoteen verrattuna vuokralla asuvien kotitalouksien asumiskustannusten tulo-osuudet kasvoivat kaikilla suuralueilla vuonna 2013. Helsinki-Uudenmaan suuralueen sisällä tulo-osuus kuitenkin pieneni pääkaupunkiseudulla hieman (−0,2 %-yksikköä), kun muualla Helsinki-Uudellamaalla se kasvoi selvästi (2 %-yksikköä). Omistusasuntokotitalouksien asumiskustannusten tulo-osuudet olivat suuralueilla Ahvenanmaata lukuun ottamatta lähes samat, noin 11 prosenttia.

Kuvio 5. Asumiskustannukset (%) käytettävissä olevista rahatuloista suuralueen ja asunnon hallintasuhteen mukaan vuonna 2013, nettomääräiset asumiskustannukset, mediaani

Ahvenanmaan vuokra-asuntoja koskeva tieto on liian epävarma esitettäväksi (ryhmään on otoksessa tullut alle 30 tapusta)

Ekvivalentit käytettävissä olevat rahatulot poislukien asumiskustannukset olivat mediaanilla mitattuna omistusasunnoissa keskimäärin 21 895 euroa ja vuokra-asunnoissa asuvilla kotitalouksilla 10 887 euroa vuonna 2013 (liitetaulukko 3). Tulotaso oli asumiskustannusten maksamisen jälkeen omistusasunnoissa noin 1 prosentin korkeampi ja vuokra-asunnoissa asuvilla kotitalouksilla lähes 6 prosenttia matalampi kuin edellisvuonna vastaavalla tulomääritelmällä. Kaikilla kotitalouksilla asumiskustannukset poislukevien ekvivalenttien käytettävissä olevien rahatulojen mediaani oli 18 485 euroa, joka on samaa tasoa (-0,3 %) kuin edellisvuonna.

Omistusasuntokotitalouksien asumiskustannusten maksamisen jälkeinen tulotaso oli suuralueen mukaan korkein Helsinki-Uudellamaalla (mediaani 25 859 euroa) ja matalin Pohjois- ja Itä-Suomessa (mediaani 20 143 euroa) vuonna 2013. Pääkaupunkiseudun omistusasujien tulotaso oli kaikkein korkein, ekvivalenttien käytettävissä olevien rahatulojen mediaani oli 27 523 euroa. Samoin vuokralla asuvien kotitalouksien asumiskustannusten maksamisen jälkeinen tulotaso oli korkein Helsinki-Uudellamaalla: kotitalouksien ekvivalenttien käytettävissä olevien rahatulojen mediaanit olivat 13 827 euroa pääkaupunkiseudulla ja 10 742 euroa muualla Helsinki-Uudellamalla. Muualla vuokralla asuvien kotitalouksien asumiskustannusten maksamisen jälkeinen tulotaso vaihteli Pohjois- ja Itä-Suomen 9 770 eurosta Etelä-Suomen 10 205 euroon kulutusyksikköä kohti vuonna 2013.

2.3 Kotitalouden elinvaihe: yhden henkilön ja yksinhuoltajien kotitalouksien asumiskustannukset viidennes käytettävissä olevista rahatuloista

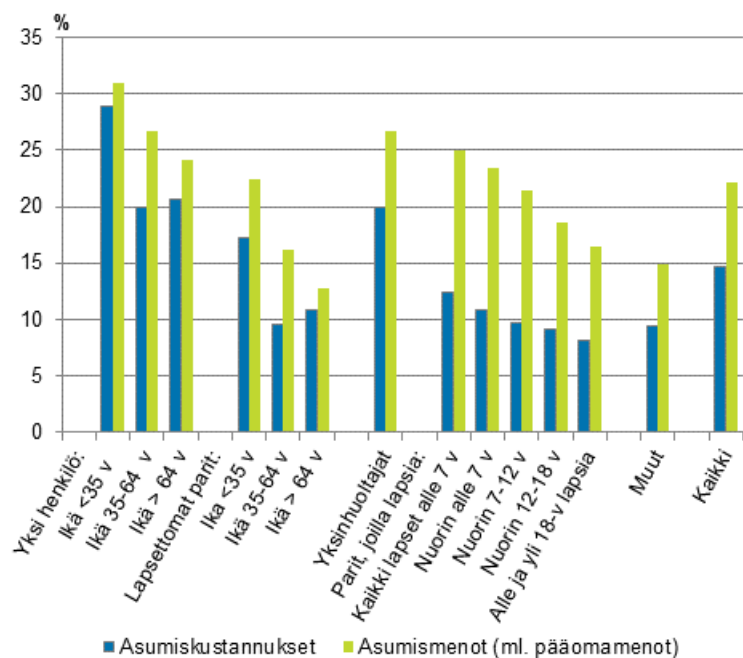
Kotitalouden elinvaihe kuvaa kotitalouden jäsenten suhteiden, jäsenmäärän ja iän mukaista elinvaiheluokkaa, samalla asumismuotoa. Kotitalouksien asumiskustannukset ja tulot erosivat elinvaiheen mukaan.

Asumiskustannusten tulo-osuus oli suurin, 28,9 prosenttia, alle 35-vuotiaiden yhden henkilön kotitalouksissa. Keskimääräistä enemmän tulojaan asumiseen käyttivät lisäksi vanhemmat yhden henkilön, alle 35-vuotiaiden lapsettomien parien ja yhden huoltajan muodostamat kotitaloudet. Asumiskustannusten tulo-osuudet olivat mediaanilla mitattuna keskimäärin 20,0 prosenttia 35–64-vuotiaiden ja 20,6 prosenttia yli 65-vuotiaiden yhden henkilön kotitalouksissa vuonna 2013. Alle 35-vuotiailla pareilla asumiskustannusten tulo-osuus oli keskimäärin 17,3 prosenttia ja yksinhuoltajilla 19,9 prosenttia. Ryhmistä asumiskustannusten tulo-osuus kasvoi edellisvuodesta selvästi, 1,2 prosenttiyksikköä, alle 35-vuotiaiden yhden henkilön kotitalouksissa. Yksinhuoltajien kotitalouksissa se pieneni prosenttiyksiköllä. (Kuvio 6; Liitetaulukko 4.)

Nettomääräisten asumismenojen tulo-osuus, sisältäen asumiskustannusten lisäksi varsinaista asuntoa koskevat pääomamenot, oli kotitalouksissa keskimäärin 22,1 prosenttia vuonna 2013. Asumismenot veivät velkaisten omistusasuntokotitalouksien käytettävissä olevista rahatuloista neljänneksen (25,1 %), lähes yhtä suuren osan kuin vuokralla asuvilla kotitalouksilla (26,6 %). Pääomamenot lisäävät asumismenoja eniten parien lapsiperheissä, ja etenkin pienten lasten perheissä, joissa asuntovelkaisuus on yleistä. Parien kotitalouksissa, joissa kaikki lapset ovat alle 7-vuotiaita lapsia, nettomääräisten asumismenojen tulo-osuus oli 25,0 prosenttia ja perheissä, jossa nuorin lapsi on alle 7-vuotias, 23,4 prosenttia. Tulo-osuudet ovat silti pienempiä kuin yhden henkilön, sekä alle 35-vuotiaiden (31,0 %) että 35–64-vuotiaiden (26,7 %) kotitalouksissa, ja yksinhuoltajan kotitalouksissa (26,7 %) vuonna 2013.

Asumiskustannusten jälkeinen tulotaso on suhteellisesti heikoin yhden henkilön ja yksinhuoltajan kotitalouksissa. 35–64-vuotiaan yhden henkilön kotitalouden tulotaso oli keskimäärin 68 prosenttia ja asumiskustannusten maksamisen jälkeen 58 prosenttia suurituloisimman elinvaiheyrhmän eli 35–64-vuotiaiden lapsettomien parien tulotasosta. Yksinhuoltajien tulotaso oli vain hieman korkeampi (1 %-yksikkö) suhteessa suurituloisimpaan ryhmään kuin yhden henkilön kotitalouksilla yhteensä.

Kuvio 6. Asumiskustannukset ja -menot (%) käytettävissä olevista rahatuloista kotitalouden elinvaiheen mukaan vuonna 2013, nettomääräiset asumiskustannukset ja -menot, mediaani

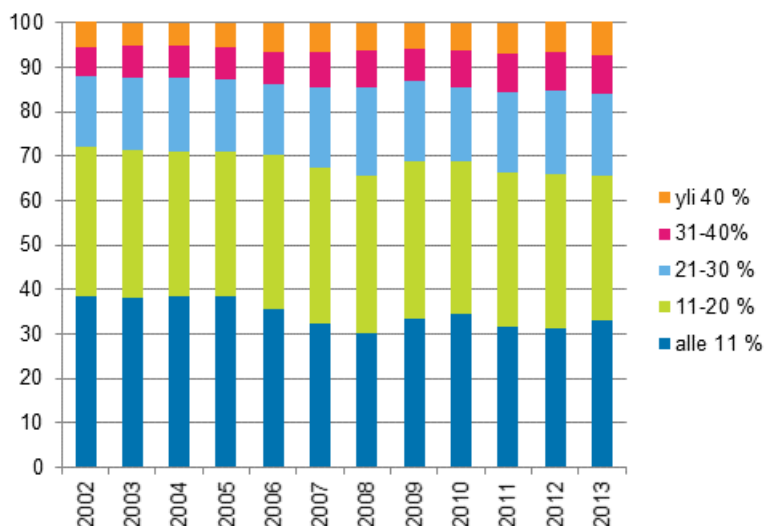
3 Suuren asumiskustannusrasitteen kotitaloudet

Suuret asumiskustannukset rasittivat 7,3 prosenttia kotitalouksista ja 4,9 prosenttia henkilöistä vuonna 2013. Asumiskustannukset ovat suuret silloin, kun niihin nettomääräisinä kuluu yli 40 prosenttia kotitalouden käytettävissä olevista rahatuloista. Määritelmää käytetään EU:n tulo- ja elinolotilastossa (EU-SILC). Kotitalouksia, jotka käyttivät asumiseen yli 30 prosenttia tuloistaan, oli kaikkiaan 15,9 prosenttia kotitalouksista vuonna 2013. Näissä kotitalouksissa asui 11,2 prosenttia kaikista henkilöistä vuonna 2013. (Kuvio 7.)

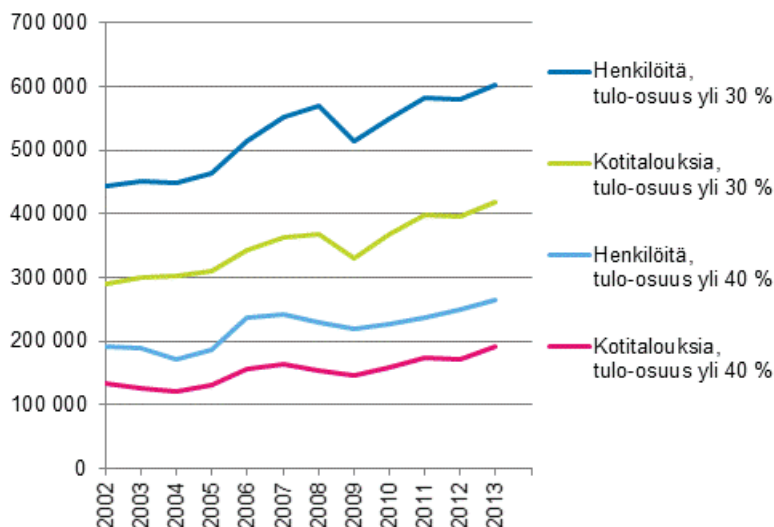
Sekä kotitalouksien, joiden asumiskustannukset olivat suuret, että niihin kuuluvien henkilöiden lukumäärä on kääntynyt kasvuun viime vuosikymmenen jälkipuoliskolla eri raja-arvoilla (asumiskustannusten tulo-osuus yli 30 %, 40 %). Vuonna 2005 kotitalouksista noin 12,7 prosentilla asumiskustannukset ylittivät 30 prosenttia ja 5,4 prosentilla 40 prosenttia käytettävissä olevista rahatuloista. Kotitaloudet, joilla asumiskustannukset ovat viidenneksen tai alle käytettävistä olevista rahatuloista, ovat vähentyneet. Näitä kotitalouksia oli vuonna 2005 vielä 70 prosenttia ja vuonna 2013 noin 65,5 prosenttia kaikista kotitalouksista. (Kuvio 8.)

Henkilöiden lukumäärä, jotka asuivat suurten asumiskustannusten rasittamissa kotitalouksissa (tulo-osuus yli 40 %), kasvoi vuodesta 2005 vuoteen 2013 yli 41 prosenttia. Henkilömäärän kasvu taittui ensin vuonna 2008 ja se alkoi kasvaa uudestaan vuonna 2010. Vuonna 2013 suurten asumiskustannusten kotitalouksissa asui 264 900 henkilöä. Määrä oli lähes 7 prosenttia (6,6 %) suurempi kuin edellisenä vuonna. Kotitalouksia oli vuonna 2013 noin 190 700, joka on noin 11 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna. Kotitaloudet olivat keskikooltaan hieman pienempiä kuin edellisvuonna. Ryhmässä yleistyivät eniten vuokralla asuvat kotitaloudet, alle 65-vuotiaiden ja etenkin alle 35-vuotiaiden yhden henkilön, alle 35-vuotiaiden lapsettomien parien ja ammatissa toimimattomien kotitaloudet. Nämä ja yhden henkilön kotitaloudet kaikkiaan muodostavat suurimman osan suurten asumiskustannusten rasittamista kotitalouksista. Noin kolme neljästä suurten asumiskustannusten rasittamasta kotitaloudesta oli yhden henkilön kotitalous. (Tietokantataulukko 6a; Kuviot 9 ja 10.)

Kuvio 7. Kotitaloudet (%) asumiskustannusten tulo-osuuksien mukaisissa ryhmissä vuosina 2002–2013, nettomääräiset asumiskustannukset

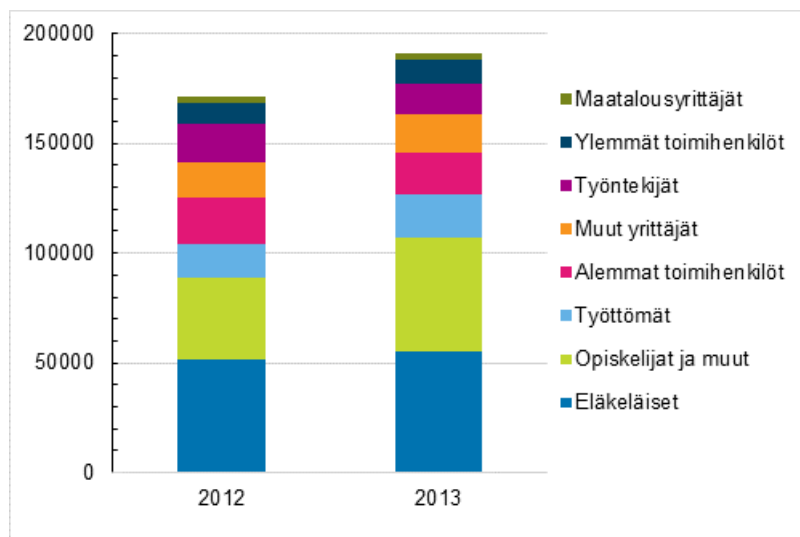
Kuvio 8. Kotitaloudet ja niihin kuuluvat henkilöt, joilla asumiskustannusten tulo-osuus on yli 30 % tai 40 %, vuosina 2002–2013, nettomääräiset asumiskustannukset

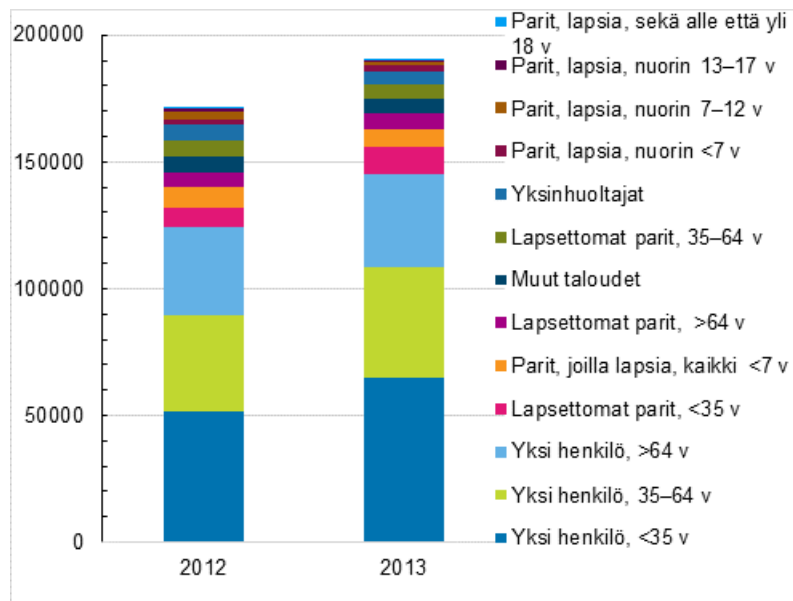
Suuret asumiskustannukset (nettomääräisinä yli 40 % käytettävissä olevista rahatuloista) rasittivat tulojen mukaan keskimääräistä useammin kahteen pienimpään tulokymmenensryhmään kuuluvia kotitalouksia, vuokra-asunnossa, Helsinki-Uudenmaan suuralueella, yhden henkilön, työttömien, opiskelijoiden ja muiden ammatissa toimimattomien kotitalouksia.

Pienituloisimmassa tulokymmenensryhmässä 26,0 prosentilla ja seuraavassa tulokymmenensryhmässä 11,1 prosentilla kotitalouksista asumiskustannukset olivat yli 40 prosenttia käytettävissä olevista rahatuloista vuonna 2013. Suuret asumiskustannukset rasittivat asuinalueesta (suuralue) riippumatta vuokralla asuvia kotitalouksia, kuitenkin yleisimmin Helsinki-Uudellamaalla. Suuralueen kotitalouksista viidenneksellä siten, että pääkaupunkiseudulla 19,6 prosentilla ja muualla Helsinki-Uudenmaan suuralueella 22,0 prosentilla vuokralla asuvista kotitalouksista asumiskustannusten tulo-osuus ylitti 40 prosenttia. Yksinhuoltajista vain hieman harvemmillä (5,6 % kotitalouksista) kuin kotitalouksilla keskimäärin asumiskustannusten tulo-osuus oli yli 40 prosenttia. Sen sijaan yhden henkilön kotitalouksista yhteensä 13,6 prosentilla, alle 35-vuotiailla 28,7 prosentilla, 35–64-vuotiailla ja 65 vuotta täyttäneillä 9–10 prosentilla asumiskustannukset olivat vähintään näin suuret. (Tietokantataulukko 6a; Liitetaulukot 3–5.)

Kuvio 9. Kotitaloudet, joilla asumiskustannusten tulo-osuus on yli 40 %, sosioekonomisen aseman mukaan vuosina 2012 ja 2013

Kuvio 10. Kotitaloudet, joilla asumiskustannusten tulo-osuus on yli 40 %, kotitalouden elinvaiheen mukaan vuosina 2012 ja 2013

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Asunnon hallintasuhde tulokymmenysryhmän mukaan vuonna 2013

Tulokymmenys ¹⁾	Kotitalouksia (lkm)		Asunnon hallintasuhde (%)					
	Otoksessa	Perusjoukossa, 1 000	Omistusasunto	-Velaton omistusasunto	-Velkainen omistusasunto	Vuokra-asunto	Muu	Yhteensä
I pienituloisin (10 %)	1 104	366,0	37,0	29,9	7,1	61,8	1,2	100,0
II	913	316,5	47,4	34,9	12,5	48,6	4,0	100,0
III	962	268,8	54,6	35,7	18,9	40,6	4,9	100,0
IV	1 005	247,9	66,7	40,3	26,4	30,9	2,5	100,0
V	1 040	244,3	72,6	37,9	34,7	25,3	2,1	100,0
VI	1 035	237,0	73,6	32,9	40,7	23,7	2,7	100,0
VII	1 045	234,1	77,0	28,7	48,4	21,1	1,9	100,0
VIII	1 110	231,9	82,5	30,2	52,3	15,4	2,1	100,0
IX	1 206	237,1	84,1	32,2	51,9	14,5	1,4	100,0
X suurituloisin (10 %)	1 610	239,0	92,6	36,7	55,9	7,0	0,5	100,0
Kaikki kotitaloudet	11 030	2 622,5	66,4	33,8	32,6	31,3	2,3	100,0

1) Tulokymmenysryhmät on muodostettu henkilöiden kesken kotitalouden kulutusyksikköä kohti laskettujen käytettävissä olevien rahatulojen mukaan.

Liitetaulukko 2. Asunnon hallintasuhde kotitalouden elinvaiheen mukaan vuonna 2013

Kotitalouden elinvaihe	Kotitalouksia (lkm)		Asunnon hallintasuhde (%)					
	Otoksessa	Perusjoukossa, 1 000	Omistusasunto	-Velaton omistusasunto	-Velkainen omistusasunto	Vuokra-asunto	Muu	Yhteensä
Yhden hengen taloudet	2 596	1 071,9	51,3	34,6	16,7	45,7	3,0	100,0
- Yhden hengen talous, ikä alle 35 v	653	226,5	16,9	2,0	14,9	80,6	2,4	100,0
- Yhden hengen talous, ikä 35–64 v	1 124	435,3	52,5	26,5	26,0	44,7	2,8	100,0
- Yhden hengen talous, ikä yli 64 v	819	410,2	69,1	61,3	7,8	27,3	3,6	100,0
Lapsettomat parit	4 070	808,9	75,8	45,0	30,9	22,6	1,6	100,0
- Lapsettomat parit, ikä alle 35 v	566	179,7	37,0	2,7	34,3	61,9	1,1	100,0
- Lapsettomat parit, ikä 35–64 v	2 085	353,1	85,3	42,8	42,4	13,4	1,4	100,0
- Lapsettomat parit, ikä yli 64 v	1 419	276,1	89,0	75,2	13,8	8,8	2,1	100,0
Parit, joilla lapsia	2 911	480,8	83,7	14,2	69,5	14,4	2,0	100,0
- Parit, joilla lapsia, kaikki alle 7 v	826	165,3	78,6	5,5	73,2	20,2	1,2	100,0
- Parit, joilla lapsia, nuorin alle 7 v	533	91,5	83,4	8,3	75,0	14,8	1,9	100,0
- Parit, joilla lapsia, nuorin 7–12 v	607	102,3	86,5	15,4	71,1	10,4	3,2	100,0
- Parit, joilla lapsia, nuorin 13–17 v	439	64,2	88,8	30,6	58,3	10,1	1,0	100,0
- Parit, joilla lapsia, sekä alle että yli 18 v	506	57,5	88,0	28,2	59,8	8,9	3,2	100,0
Yksinhuoltajataloudet	353	93,5	45,3	8,3	37,0	51,2	3,5	100,0
Muut taloudet	1 100	167,3	79,7	45,9	33,8	18,2	2,1	100,0
Kaikki kotitaloudet	11 030	2 622,5	66,4	33,8	32,6	31,3	2,3	100,0

Liitetaulukko 3. Kotitalouksien asumiskustannus- ja asumismenoindikaattoreita asunnon hallintasuhteen ja suuralueen mukaan vuonna 2013

Asunnon hallintasuhte	Suuralue	Kotitalouksia		Kotitalouden keski-koko	Asuin-pinta-ala	Käytettävissä oleva rahatulo kulutusyksikköä kohti				Asumis-kustan-nusten tulo-osuus	Asumis-menojen tulo-osuus	Asumis-kustan-nusten tulo-osuus yli 40 % ¹⁾
		Otos	Perus-joukko				Pl. asumis-kustan-nukset		Pl. asumis-kustan-nukset			
		Lkm	Lkm, 1 000	Lkm, keski-arvo	m2, keski-arvo	€, keski-arvo	€, keski-arvo	€, mediaani	€, mediaani	%, mediaani	%, mediaani	%
Omistus-asunto	Helsinki-Uusimaa	1 993	454,7	2,3	98,6	32 975	29 115	29 752	25 859	10,8	21,0	2,9
	- Pääkaupunkiseutu	1 227	295,1	2,1	89,9	34 894	30 884	31 560	27 523	10,4	21,1	3,6
	- Muu Helsinki-Uusimaa	766	159,6	2,5	114,5	29 427	25 844	27 088	23 642	11,5	20,3	1,6
	Etelä-Suomi	1 827	395,4	2,2	106,8	26 334	23 023	24 045	20 807	11,1	18,5	3,8
	Länsi-Suomi	2 269	451,3	2,3	111,8	26 824	23 583	24 506	21 189	11,0	18,1	3,1
	Pohjois- ja Itä-Suomi	2 177	431,7	2,3	108,0	25 410	22 299	23 005	20 143	11,0	18,7	2,8
	Ahvenanmaa	110	8,5	2,5	131,1	31 078	27 630	27 982	25 657	9,7	17,0	8,3
	Koko maa	8 376	1 741,5	2,3	106,3	27 989	24 602	25 200	21 895	11,0	19,0	3,2
Vuokra-asunto	Helsinki-Uusimaa	804	279,3	1,7	53,2	21 720	14 867	19 391	12 866	29,0	29,0	20,2
	- Pääkaupunkiseutu	626	219,2	1,7	51,9	22 711	15 646	20 267	13 827	28,6	28,6	19,6
	- Muu Helsinki-Uusimaa	178	60,1	1,6	58,1	18 103	12 027	16 884	10 742	29,7	29,7	22,0
	Etelä-Suomi	468	164,0	1,5	55,8	17 479	12 167	15 917	10 205	26,1	26,1	14,1
	Länsi-Suomi	593	188,0	1,6	56,3	17 577	12 348	16 154	10 586	25,5	25,5	13,1
	Pohjois- ja Itä-Suomi	563	184,7	1,6	52,7	16 665	11 568	14 997	9 770	24,8	24,8	14,0
	Ahvenanmaa	27	3,5 ²⁾
	Koko maa	2 455	819,6	1,6	54,4	18 762	12 993	16 563	10 887	26,6	26,6	16,0
Kaikki kotitaloudet	Helsinki-Uusimaa	2 884	756,4	2,0	81,1	28 584	23 533	25 517	20 706	16,1	24,5	9,5
	- Pääkaupunkiseutu	1 922	532,9	2,0	73,7	29 525	24 162	26 154	21 267	16,9	24,7	10,5
	- Muu Helsinki-Uusimaa	962	223,5	2,2	98,6	26 341	22 033	24 197	19 782	15,2	24,0	7,1
	Etelä-Suomi	2 340	574,8	2,0	90,9	23 627	19 683	21 290	17 773	14,6	21,7	6,9
	Länsi-Suomi	2 905	654,3	2,1	94,5	24 004	20 144	21 700	18 185	13,9	20,9	5,9
	Pohjois- ja Itä-Suomi	2 760	623,9	2,1	90,9	22 729	19 010	20 445	16 815	14,4	21,1	6,1
	Ahvenanmaa	141	13,0	2,2	107,4	25 825	21 834	23 488	19 076	14,1	19,6	21,2
	Koko maa	11 030	2 622,5	2,0	89,0	24 948	20 759	22 226	18 485	14,7	22,1	7,3

1) Kotitalouden varsinaisen asunnon kiinteistövero on luettu käytettävissä olevien rahatulujen sijaan asumiskustannuksiin asumiskustannusten ja -menojen tulo-osuuksissa.

2) ..Tieto on liian epävarma esitettäväksi (ryhmään on otoksessa tullut alle 30 tapausta)

Liitetaulukko 4. Kotitalouksien asumiskustannus- ja asumismenoindikaattoreita kotitalouden elinvaiheen mukaan vuonna 2013

Kotitalouden elinvaihe	Kotitalouksia		Koti- talouden keski- koko	Asuin- pinta- ala	Käytettävissä oleva rahatulo kulutusyksikköä kohti				Asumis- kustan- nusten tulo- osuus	Asumis- menojen tulo- osuus	Asumis- kustan- nusten tulo- osuus yli 40 %1)
	Otos	Perus- joukko			€, keski- arvo	Pl. asumis- kustan- nukset	€, keski- arvo	Pl. asumis- kustan- nukset			
	Lkm	Lkm, 1 000									
Yhden hengen taloudet	2 596	1 071,9	1,0	62,1	20 021	15 134	17 028	12 541	22,2	26,6	13,6
- Yhden hengen talous, ikä alle 35 v	653	226,5	1,0	41,4	17 494	11 862	15 388	9 539	28,9	31,0	28,7
- Yhden hengen talous, ikä 35–64 v	1 124	435,3	1,0	66,2	23 170	18 046	21 678	16 159	20,0	26,7	10,0
- Yhden hengen talous, ikä yli 64 v	819	410,2	1,0	69,2	18 075	13 851	15 911	11 379	20,6	24,1	8,9
Lapsettomat parit	4 070	808,9	2,0	96,6	30 249	26 374	26 837	23 259	11,2	16,4	2,8
- Lapsettomat parit, ikä alle 35 v	566	179,7	2,0	65,2	26 747	21 757	25 667	20 743	17,3	22,4	5,9
- Lapsettomat parit, ikä 35–64 v	2 085	353,1	2,0	107,8	35 227	31 324	31 763	28 049	9,6	16,2	1,5
- Lapsettomat parit, ikä yli 64 v	1 419	276,1	2,0	102,7	26 163	23 048	21 941	19 263	10,9	12,8	2,3
Parit, joilla lapsia	2 911	480,8	4,1	127,4	27 525	24 107	25 253	22 143	10,7	22,2	2,4
- Parit, joilla lapsia, kaikki alle 7 v	826	165,3	3,5	107,1	26 390	22 508	24 744	21 000	12,4	25,0	4,1
- Parit, joilla lapsia, nuorin alle 7 v	533	91,5	5,0	138,6	24 939	21 593	23 343	19 948	10,9	23,4	2,4
- Parit, joilla lapsia, nuorin 7–12 v	607	102,3	4,0	136,3	30 625	27 189	27 749	24 799	9,7	21,4	1,2
- Parit, joilla lapsia, nuorin 13–17 v	439	64,2	3,4	128,8	29 163	26 119	26 185	23 402	9,2	18,6	1,4
- Parit, joilla lapsia, sekä alle että yli 18 v	506	57,5	4,9	150,0	27 559	24 978	25 065	22 649	8,1	16,4	1,0
Yksinhuoltajataloudet	353	93,5	2,7	86,8	19 468	14 760	17 461	12 836	19,9	26,7	5,6
Muut taloudet	1 100	167,3	2,8	115,8	26 544	23 382	25 506	20 196	9,5	14,9	3,6
Kaikki kotitaloudet	11 030	2 622,5	2,0	89,0	24 948	20 759	22 226	18 485	14,7	22,1	7,3

1) Kotitalouden varsinaisen asunnon kiinteistövero on luettu käytettävissä olevien rahatulojen sijaan asumiskustannuksiin asumiskustannusten ja -menojen tulo-osuuksissa.

Liitetaulukko 5. Kotitalouksien asumiskustannus- ja asumismenoindikaattoreita kotitalouden viitehenkilön sosioekonomisen aseman mukaan vuonna 2013

Sosioekonominen asema	Kotitalouksia		Kotitalouden keski-koko	Asuin-pinta- ala	Käytettävissä oleva rahatulo kulutusyksikköä kohti				Asumis-kustan-nusten tulo-osuus	Asumis-menojen tulo-osuus	Asumis-kustan-nusten tulo-osuus yli 40 % ¹⁾
	Otos	Perus-joukko				PI. asumis-kustan-nukset		PI. asumis-kustan-nukset			
	Lkm	Lkm, 1 000	Lkm, keskiarvo	m2, keskiarvo	€, keski-arvo	€, keski-arvo	€, medi-aani	€, medi-aani	%, mediaani	%, mediaani	%
Ammatissa toimivat	7 220	1 474,3	2,5	100,0	29 849	25 586	27 192	23 186	12,3	22,3	4,3
- Ylemmät toimihenkilöt	2 158	436,4	2,7	109,2	36 383	31 898	33 523	29 148	10,1	22,1	2,4
- Alemmat toimihenkilöt	1 816	455,6	2,3	89,0	26 335	21 952	25 334	21 129	13,9	23,1	4,2
-Työntekijät	1 583	400,7	2,4	88,3	24 697	20 705	24 211	20 079	13,9	22,0	3,6
-Maatalous-yrittäjät	519	32,8	3,2	164,7	28 482	25 865	25 716	23 376	7,7	10,4	8,3
- Muut yrittäjät	1 144	148,8	2,6	123,5	35 615	31 284	29 063	25 054	12,0	23,4	11,3
Ammatissa toimimattomat	3 810	1 148,2	1,5	75,0	18 656	14 561	16 386	12 393	18,5	21,5	11,1
- Eläkeläiset	2 886	865,7	1,4	81,7	20 505	16 656	18 002	14 337	16,1	19,5	6,4
- Työttömät	454	146,8	1,6	58,0	13 412	8 677	12 647	7 200	24,4	26,8	13,4
- Opiskelijat ja muut	470	135,6	1,6	50,2	12 534	7 558	12 044	6 816	30,0	30,8	38,3
Kaikki kotitaloudet	11 030	2 622,5	2,0	89,0	24 948	20 759	22 226	18 485	14,7	22,1	7,3

1) Kotitalouden varsinaisen asunnon kiinteistövero on luettu käytettävissä olevien rahatuloiden sijaan asumiskustannuksiin asumiskustannusten ja -menojen tulo-osuuksissa.

Laatuseloste: tulonjakotilasto

1 Tilastotietojen relevanssi

Tulonjakotilasto on vuosittain laadittava otospohjainen tilasto, joka kuvaa kotitalouksien ja ammatissa toimivien henkilöiden tulojen määrää ja muutosta, tulojen rakennetta sekä niiden jakautumista Suomessa. Kotitalouksien tulokehitystä seurataan pitkinä aikasarjoina. Tulonjakotilaston aikasarjatiedot muodostetaan takautuvasti vertailukelpoisiksi vuosittain. Ensimmäinen varsinainen tulonjakotilasto laadittiin vuonna 1977.

Tulonjakotilaston tietosisältö perustuu kansainvälisiin tulonjakotilaston suosituksiin¹⁾. Tietoina ovat kotitalouksien bruttotulot eli palkka-, yrittäjä- ja omaisuustulot ja saadut tulonsiirrot, sekä maksetut tulonsiirrot. Näiden tulokomponenttien perusteella muodostuu käytettävissä olevat rahatulot, joka on ollut tulonjakotilaston ensisijaisin tulokäsite vuodesta 2011 alkaen. Tieto vastaa EU:n tulo ja elinolotilastossa (EU-SILC) käytettävää tulokäsitettä (ks. 6 Tilastotietojen vertailukelpoisuus).

Tilastokeskus julkaisee tulonjakotilastossa tietoja kotitalouksien toimeentulosta, tuloeroista ja pienituloisuudesta väestöryhmittäin internet-sivuillaan. Tietoja tilastoidaan muun muassa kotitalouksien tulotason, sosioekonomisen aseman, elinvaiheen ja asuinalueen mukaan.

Tulonjakotilastossa on myös tietoa veloista, asumisesta, asumismenoista, päivähoitomaksuista, muista kotitalouksien toimeentuloon vaikuttavista tekijöistä ja toimeentulon riittävydestä. Tilastokeskus ja Euroopan yhteisön tilastovirasto EUROSTAT julkaisevat tietoja eri yhteyksissä säännöllisesti verkkosivuillaan.

Tulonjakotilastossa perusaineistosta laaditaan vuosittain palveluaineisto, jota luovutetaan tutkimustarkoituksiin. Tulonjaon palveluaineistoa käytetään julkishallinnossa, yliopistoissa ja tutkimuslaitoksissa tulonjaon ja sosiaaliturvaetuuksien tutkimukseen ja kehittämiseen. Palveluaineiston tutkimuskäytön erityisenä muotona on mikrosimulointi. Tulonjakotilaston palveluaineiston lisäksi sen perusaineistosta laaditaan erillisestä pyynnöstä erityisselvityksiä ja toimeksiantoja.

Tulonjakotilaston aineisto on yleisesti käytetty tutkimusaineisto kansainvälisessä vertailevassa tutkimuksessa. Tulonjakotilaston tietojen keruun yhteydessä kerätään tietoja Eurostatin EU:n tulo- ja elinolotilastoa EU-SILC:iä varten (EU:n parlamentin ja neuvoston asetus 1177/2003). Tämän aineiston tutkimuskäyttö on Eurostatin kautta vilkasta. Tulonjakotilaston aineistoa toimitetaan määrävuosin Luxemburg Income Study'n (LIS) kansainväliseen tietokantaan, joka on maailmanlaajuisessa tutkimuskäytössä. Aineistoa toimitetaan säännöllisesti myös OECD:lle ja kansainväliseen EUROMOD-mikrosimulointitutkimukseen.

2 Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Tilasto perustuu vuosittain kerättävään otosaineistoon. Perustiedot kerätään yhdistämällä kotitalouksilta haastatteleamalla kerättyjä tietoja ja rekisteritietoja. Pääosa kotitalouksien luokittelutiedoista sekä ne tulotiedot, joita ei ole saatu rekistereistä, on kerätty haastatteleamalla.

Haastattelut

Haastatteluista vastaa Tilastokeskuksen haastatteluorganisaatio. Haastattelut tehdään tietokoneavusteisesti Blaise-lomakeohjelmiston avulla valtaosin puhelinhaastatteluina. Kielenä käytetään haastateltavan valinnan mukaan joko suomea tai ruotsia. Haastattelun keskimääräinen kesto oli noin 29 minuuttia vuoden 2013 tutkimuksessa.

1) Canberra Group Handbook on Household Income Statistics. Second Edition 2011. United Nations, United Nations Economic Commission for Europe. Geneva 2011.

Rekisterit

Suuri osa tutkimuksen tiedoista saadaan hallinnollisista rekistereistä ja tilastorekistereistä. Tulonjakotilaston rekisterilähteitä ovat:

- Väestörekisterikeskuksen väestötietojärjestelmä ja Tilastokeskuksen Suomen väestöä koskeva tietokanta
- Verohallituksen verotietokanta
- Kansaneläkelaitoksen eläkevakuutus-, sairausvakuutuskorvaus- ja kuntoutusrekisteri, elatustukirekisteri, opintotukirekisteri sekä asumistukirekisteri
- Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen toimeentulotukirekisteri
- Eläketurvakeskuksen eläketapahtumarekisteri
- Tilastokeskuksen tutkintorekisteri
- Valtiokonttorin sotilasvammakorvausjärjestelmän tietokanta
- Koulutusrahaston tiedostot
- Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen maatilarekisteri
- Tilastokeskuksen yritysrekisteri
- Finanssivalvonnan (FIVA) tiedot (ansiosidonnaiset työttömyyspäivärahat)

Perusjoukko

Tilaston kohdeperusjoukon muodostavat Suomessa tilastovuoden lopussa (31.12.2013) vakinaisesti asuvat yksityiskotitaloudet eli ns. kotitalousväestö. Tutkimuksen ulkopuolelle jäävät

- osoitteettomat
- laitospöytäkirjat (esimerkiksi pitkäaikaisesti vanhainkodeissa, hoitolaitoksissa, vankiloissa tai sairaaloissa asuvat)
- pysyvästi ulkomailla asuvat, ja myös yli vuoden tilapäisesti ulkomailla oleskelevat, jos heidän Suomessa asuva kotitaloutensa katsoo, että henkilö ei viitevuonna kuulunut kyseiseen kotitalouteen
- turvapaikanhakijat ja tilapäisesti Suomessa asuvat.

Varusmiehet luetaan tilaston perusjoukkoon kuuluviksi. Kuhunkin kotitalouteen kuuluvat henkilöt määritellään haastattelun perusteella tilastovuoden lopun tilanteen mukaan.

Otanta-asetelma

Tulonjakotilasto perustuu kiertävään paneeliotokseen. Kotitalous osallistuu tutkimukseen neljänä peräkkäisenä vuotena, eli tilastovuoden aineisto koostuu 1.–4. tutkimuskertaa otoksessa mukana olevista kotitalouksista (taulukko 2). Vuoteen 2008 saakka tulonjakotilaston otos sisälsi kaksi paneelia, eli otoksessa ensimmäistä ja toista tutkimuskertaa mukana olevat kotitaloudet. Siirryttyessä kahdesta neljään tutkimuskertaan pienennettiin lähtöotosta siten, että ensimmäiselle tutkimuskerralle on valittu vuoden 2009 tilastosta alkaen valitaan 5 000 kotitaloutta aikaisemman 7 500:n sijaan.

Tulonjakotilaston otanta-asetelmana on kaksivaiheinen ositettu otanta. Ensimmäisessä vaiheessa muodostetaan ns. master-otos poimimalla systemaattisella otannalla 50 000 16 vuotta täyttäneitä kohdehenkilöä Tilastokeskuksen väestöä koskevasta tietokannasta²⁾. Otokseen poimitujen kohdehenkilöiden asutuskunnat muodostetaan yhdistämällä kohdehenkilön kanssa samassa asunnossa vakituisesti asuvat henkilöt kotipaikkatunnuksen avulla. Toisessa vaiheessa master-otoksesta poimitaan ositteittain varsinainen tulonjakotilaston otos, 5 000 asutuskuntakotitaloutta vuonna 2013. Ositteet muodostetaan tilastovuotta edeltävän vuoden verotietojen perusteella. Ositteiden muodostamisessa käytetään tietoja asutuskunta-kotitalouden valtionveronalaisista tuloista ja kotitalouden jäsenten sosioekonomisista ryhmistä³⁾. Verorekisterin tietojen perusteella muodostetut sosioekonomiset ryhmät ovat palkansaajat, maatalousyrittäjät, muut yrittäjät, eläkeläiset ja muut. Ositekohtaisten otoskokojen määrittelyssä eli otoksen kiintiöinnissä on otettu huomioon tulonjakotutkimuksen erityistarpeet. Yrittäjillä ja suurituloisilla on muita suurempi todennäköisyys sisältyä otokseen. Otoksen kiintiöintiä muutettiin vuodesta 2007 alkaen kasvattamalla

2) Vuodesta 2003 lähtien ikäraja on ollut 16 vuotta aikaisemman 15 vuoden sijaan. Tähän päädyttiin sovitettaessa kansallisen tulonjakotilaston ja Euroopan yhteisön tilastoviraston Eurostatin EU:n tulo- ja elinotilaston (EU-SILC) edellyttämiä toteuttamiskäytäntöjä.

3) Vuodesta 2003 lähtien ositteet on määritelty kohdehenkilön kotitalouden sosioekonomisen ryhmän ja tuloluokan mukaan, kun aiemmin luokittelu tehtiin kohdehenkilön mukaan. Ositeluokittelun muutos perustuu testeihin, joissa kotitalouteen perustuvan luokittelun todettiin olevan estimoinnin kannalta tehokkaamman kuin henkilöön perustuvan.

pienituloisten ja eläkeläisten lukumäärää. Muutoksen taustalla oli tarve tehostaa pienituloisuusindikaattorien, esimerkiksi pienituloisuusasteen, estimointia. Kotitalouden todennäköisyys sisältyä otokseen riippuu osituskriteerien ohella 16 vuotta täyttäneiden jäsenten lukumäärästä.

Tulonjakotilaston siirryttyä neljän paneelin kiertävään otokseen vuonna 2009 on 2.–4. tutkimuskerralle poimittu 16-vuotiaiden kohdehenkilöiden lisäotokset vuosittain. Vuonna 2009 poimittiin lisäksi poikkeuksellisesti 17-vuotiaiden kohdehenkilöiden lisäotokset tutkimuksen 3.–4. tutkimuskerralle ja 18-vuotiaiden kohdehenkilöiden lisäotos 4. tutkimuskerralle. Tutkimuskerrasta riippuen lisäotokseen poimitut kohdehenkilöt osallistuvat tutkimukseen 1–3 tutkimuskertaa. Lisäotoksilla varmistetaan tilaston edustavuus kotitalousväestön ikäjakauman suhteen.

Painokertoimet

Hyväksytysti osallistuneet kotitaloudet ja henkilöt saavat painokertoimen, jolla niiden tiedot korotetaan edustamaan perusjoukon tietoja. Kotitalouksille muodostetaan aluksi asetelmapainot käyttäen hyväksi kotitalouden sisällymistodennäköisyyttä. Tämän jälkeen hyväksytyyn otoksen asetelmapainoille tehdään vastauskatkorjaus kertomalla ne ositteittain hyväksytysti vastanneiden kotitalouksien osuuden käänteisluvulla. Nämä otostason tietojen perusteella vastauskatkorjatut painot kalibroidaan CALMAR-makrolla vastaamaan perusjoukon keskeisiä tunnettuja jakaumia. Menettelyllä pyritään pienentämään kadon valikoivuuden aiheuttamaa harhaa ja tuottamaan mahdollisimman tarkkoja estimaatteja tärkeimmille tulomuuttujille. Vuoden 2013 aineiston painojen kalibroinnissa käytettiin seuraavia tietoja:

- alue (maakuntajako, jossa Helsinki ja muu pääkaupunkiseutu erikseen; tilastollinen kuntaryhmitys)
- asuntokunnan koko
- jäsenten ikä- ja sukupuoliryhmät
- keskeisten tuloerien kokonaissummat: palkka-, yrittäjä- ja omaisuustulot, työttömyyspäivärahat (peruspäiväraha ja työmarkkinatuki, ansiosidonnainen osuus), eläkkeet, asunto- ja opintolainojen korot; tulonsaajien lukumäärät (ansiosidonnainen työttömyyspäiväraha, palkkatulot, eläketulot).

3 Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Taulukossa 1 on esitetty tietoja vuoden 2013 tulonjakotilaston ensimmäisen tutkimuskerran otoksesta ja kadosta ositteittain. Ositteessa oleva numero kuvaa tuloluokkaa, esimerkiksi palkansaajat on jaettu valtionveronalaisten tulojen mukaan neljään luokkaan (1=pienituloisin, 4=suurituloisin luokka).

Taulukko 1. Vuoden 2013 tulonjakotilaston I tutkimuskerran otoksen jakautuminen ositteittain

Osite	Master-otoksen koko	Brutto-otos	Poiminta-suhde, %	Hyväksytyt kotitalouksia	Kato	Ylipeitto
Palkansaajat 1	10 258	821	8,0	504	306	11
Palkansaajat 2	8 622	651	7,6	409	237	5
Palkansaajat 3	7 550	568	7,5	374	188	6
Palkansaajat 4	3 642	501	13,8	307	187	7
Yrittäjät 1	1 803	400	22,2	230	164	6
Yrittäjät 2	858	300	35,0	204	93	3
Maanviljelijät 1	750	199	26,5	149	49	1
Maanviljelijät 2	583	183	31,4	135	48	0
Eläkeläiset 1	7 399	500	6,8	304	164	32
Eläkeläiset 2	4 857	400	8,2	288	104	8
Muut 1	2 287	299	13,1	151	144	4
Muut 2	304	131	43,1	76	51	4
Ei verotietuetta	253	47	18,6	15	28	4
Yhteensä	49 166	5 000	10,2	3 146	1 763	91

Koko otoksen koosta, vastanneista, kadosta ja ylipeitosta on esitetty tietoja taulukossa 2. Vuonna 2013 otoskoko oli yhteensä 13 960 kotitaloutta, joista osa paljastui haastateltaessa kohdeperusjoukkoon

kuulumattomiksi. Tällaisia ylipeittotapauksia ovat esimerkiksi kotitaloudet, joiden kohdehenkilö on muuttanut pysyvästi ulkomaille tai laitokseen tai kuollut. Ylipeiton poistamisen jälkeen netto-otokseen jäi 13 770 taloutta.

Ensimmäisen tutkimusvuoden ja tutkimuskerran lähtöotoksen koko eroaa paneelien välillä. Tämän seurauksena 1.–3. kertaa tutkimukseen osallistuvien otoskoko on selvästi suurempi kuin aiemmin tutkimuksessa aloittaneessa 4. paneelissa, jossa lähtöotoksen koko oli pienempi kuin myöhemmissä paneeleissa.

Ensimmäistä kertaa tutkimukseen osallistuvilla vastauskato oli 35,9 prosenttia. Toista kertaa tutkimukseen osallistuvien kotitalouksien vastauskato oli 15,8 prosenttia, kolmatta kertaa osallistuvien 9,8 prosenttia ja neljättä kertaa osallistuvien 6,5 prosenttia. Toista tai useampaa kertaa tutkimuksessa mukana olevien kotitalouksien vastauskadot on taulukossa laskettu ehdolla, että kotitalous on osallistunut tutkimukseen aikaisempina vuosina. Kadoksi jääneet kotitaloudet eivät ole mukana tutkimuksen seuraavilla haastattelukerroilla. Koko otoksessa (kaikki tutkimuskerrat) nettokato oli 19,9 prosenttia vuonna 2013. Osuus oli 1,7 prosenttiyksikköä suurempi kuin edellisvuonna. Vuoden 2013 tulonjakotilaston aineistoon hyväksytyjen kotitalouksien lukumäärä oli yhteensä 11 030 kotitaloutta. Näissä kotitalouksissa oli kaikkiaan 27 142 henkilöä.

Taulukko 2. Vuoden 2013 tulonjakotilaston otoskoko ja vastauskato

	Koko otos	I	II	III	IV
Brutto-otos, kotitalouksia	13 960	5 000	3 369	2 851	2 740
Ylipeitto	190	91	42	31	26
Netto-otos	13 770	4 909	3 327	2 820	2 714
Kato	2 740	1 763	525	276	176
Kieltäytyneitä	1 887	1 174	398	197	118
Ei tavoitettu	649	460	98	49	42
Muu syy	204	129	29	30	16
Hyväksytyjä	11 030	3 146	2 802	2 544	2 538
Nettokato %	19,9	35,9	15,8	9,8	6,5

Taulukossa 3 on tarkasteltu vastauskadon jakautumista ositteittain tutkimuksen ensimmäisellä tutkimuskerralla vuosina 2004–2013. Vastauskatoprosentit on laskettu painottamattomista luvuista otostasolla. Vuodesta 2012 vuoteen 2013 vastauskato kasvoi 3,9 prosenttiyksikköä. Ositteittain tarkasteltuna kato kasvoi kaikissa muissa paitsi pienituloisimpien palkansaajien ja verotietueettomien ositteissa. Kato oli keskimääristä korkeampaa eläkeläisiä lukuun ottamatta ammatissa toimimattomien ja verotietueettomien ositteissa.

On huomattava, että vuodesta 2003 lähtien käytetty kotitalouksien luokittelu ositteisiin pohjautuu kohdehenkilön kotitalouteen eikä kohdehenkilöön, ja hankalasti luokiteltaviin kolmeen viimeiseen ryhmään (muut, ei verotietuetta) on jäänyt selkeästi vähemmän havaintoja kuin aikaisempina vuosina. Tästä syystä vastauskadon vaihtelu näkyy voimakkaammin näissä muutenkin heterogeenisissä ryhmissä.

Vastauskadon (yksikkökato) ohella tulosten laatuun vaikuttaa yksittäisiin haastattelukysymyksiin liittyvä osittaiskato (eräkato). Korkotulotiedoissa (lähdeverolain alaiset korkotulot) on huomattavampaa osittaiskatoa. Korkotulotietojen puuttumista korjataan nk. hot deck -imputointimenetelmällä.

Taulukko 3. Nettokato (%) otostasolla tulonjakotilaston I paneelissa vuosina 2004-2013

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Palkansaajat 1	24,5	25,2	31,0	27,7	32,2	35,3	32,7	38,6	40,1	37,8
Palkansaajat 2	21,1	22,4	24,1	23,9	26,8	31,4	27,2	35,3	28,9	36,7
Palkansaajat 3	18,8	22,6	22,4	23,8	26,8	27,3	26,9	28,6	29,0	33,5
Palkansaajat 4	22,3	25,1	25,1	23,1	30,3	28,4	23,5	32,8	27,1	37,9
Yrittäjät 1	22,8	27,0	25,9	26,2	28,5	30,7	31,2	34,1	35,8	41,6
Yrittäjät 2	22,2	27,8	24,4	28,4	30,1	26,8	31,0	28,9	30,2	31,3
Maanviljelijät 1	14,8	19,8	17,2	16,4	16,1	21,7	17,7	21,7	22,2	24,7
Maanviljelijät 2	11,0	15,5	11,9	15,0	13,9	13,3	15,8	23,5	16,1	26,2
Eläkeläiset 1	21,8	25,2	25,3	29,0	27,3	29,9	24,7	35,7	30,4	35,0
Eläkeläiset 2	19,0	21,8	20,4	16,7	20,6	19,7	21,4	24,0	25,6	26,5
Muut 1	29,9	38,0	41,4	39,4	41,4	45,6	38,3	49,8	48,3	48,8
Muut 2	29,4	39,3	26,5	27,1	28,0	32,0	31,8	33,8	34,6	40,2
Ei verotietuetta	62,0	44,0	68,8	69,6	66,7	56,8	71,7	71,7	71,4	65,1
Yhteensä	21,4	24,9	25,0	25,6	28,3	29,9	28,0	33,7	32,0	35,9

Tulonjakotilaston tuloslukuihin eli estimaatteihin sisältyy otannasta aiheutuvaa satunnaisvaihtelua. Tämän satunnaisvaihtelun suuruutta voidaan arvioida estimaatin keskivirheen avulla. Keskivirheen suuruuteen vaikuttavat otoskoko ja muuttujan arvojen vaihtelu otoksessa eli otosvarianssi. Ryhmissä, joissa otokseen on tullut vähän havaintoja, keskivirhe saattaa olla suuri ja tulokset ovat sen vuoksi epävarmoja.

Tilaston taulukoissa ei ole julkaistu tulotietoja, mikäli ryhmään on otoksessa tullut vähemmän kuin 30 kotitaloutta tai tulonsaajakohtaisissa taulukoissa on vähemmän kuin 30 tulonsaajaa. Desiiliryhmien ja tuloluokkien rakennetta kuvaavissa taulukoissa on lukumäärät merkitty sulkuihin, mikäli otoksessa on vähemmän kuin 10 kotitaloutta tai tulonsaajaa. Keskivirheen avulla voidaan tutkimuksen kullekin estimaatille laskea luottamusväli, jolla perusjoukon todellinen arvo on tietyllä luotettavuustasolla.

Käytettävissä olevien rahatulojen kotitalouskohtaisen keskiarvon estimaatti oli 37 701 euroa ja suhteellinen keskivirhe 0,6 prosenttia vuonna 2013. Suhteellinen keskivirhe eli variaatiokerroin kuvaa keskivirheen prosentuaalista osuutta keskiarvosta. Vuoden 2013 aineistossa käytettävissä olevien tulojen keskiarvo oli 95 prosentin todennäköisyydellä välillä 37 232–38 170 euroa. Taulukossa 4 on esitetty kotitalouksien tulojen keskivirheet sosioekonomisen aseman mukaan vuonna 2013.

Tulosten laatuun vaikuttavat kadon ja satunnaisvaihtelun lisäksi peittovirheet (kehikkoperusjoukko poikkeaa kohdeperusjoukosta) ja mittausvirheet (tulomuuttujan mitattu arvo poikkeaa sen oikeasta arvosta). Osa näistä virhelähteistä voi tuottaa systemaattisia virheitä. Systemaattisia virheitä voidaan arvioida vertaamalla estimaatteja rekistereistä saataviin, koko väestöä koskeviin tietoihin sekä muiden tilastojen vastaaviin tietoihin. Vertailuja tehdään vuosittain ja niitä voi tiedustella Tilastokeskuksesta.

Taulukko 4. Kotitalouksien tulojen ja asumiskustannusten keskiarvot sosioekonomisen aseman mukaan vuonna 2013

Sosioekonominen asema	Kotitalouksia perusjoukossa, 1000		Käytettävissä olevat rahatulot		Asumiskustannukset ¹⁾		Käytettävissä olevat rahatulot, pl. asumiskustannukset	
	Keski-arvo	Keski- virhe, %	Keski- arvo	Keski- virhe, %	Keski- arvo	Keski- virhe, %	Keski- arvo	Keski- virhe, %
Kaikki kotitaloudet	2 622	0,5	37 701	0,6	5 887	0,7	31 905	0,7
Ylemmät toimihenkilöt	436	2,3	61 469	1,3	7 331	1,6	54 275	1,5
Alemmat toimihenkilöt	456	2,6	41 132	1,1	6 525	1,5	34 699	1,3
Työntekijät	401	2,7	38 827	1,2	6 046	1,6	32 872	1,4
Maatalousyrittäjät	33	5,7	55 127	4,2	4 933	5,3	50 445	4,5
Muut yrittäjät	149	3,9	59 722	3,7	7 021	2,7	52 896	4,1
Eläkeläiset	866	1,2	25 819	1,0	4 590	1,3	21 299	1,2
Työttömät	147	5,0	16 956	2,7	5 650	2,7	11 327	3,7
Opiskelijat ja muut	136	5,6	16 301	3,6	6 154	2,4	10 160	5,5

1) Asumiskustannuksiin on luettu kiinteistövero.

4 Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Tulonjakotilastoa tehdään vuosittain. Lopulliset tiedot tilastosta julkaistaan noin 16 kuukautta tilastovuoden päättymisen jälkeen.

5 Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys

Tulonjakotilaston ennakkolliset ja lopulliset tiedot julkaistaan Tilastokeskuksen internet-sivuilla SVT:n Tulot ja kulutus -sarjassa sähköisinä julkistuksina ja katsauksina, pdf-muodossa sekä StatFin-tietokantataulukoina. Tiedot löytyvät osoitteesta www.tilastokeskus.fi/tulonjakotilasto.

Mikäli on tarpeen saada verkkosivuilla julkaistuja tietoja tarkempia tilastoja, niitä voi tilata maksullisena toimeksiantona tilaston tekijöiltä sähköpostitse osoitteella toimeentulo.tilastokeskus@tilastokeskus.fi tai puhelimitse.

Tilastosta on saatavissa tutkimuskäyttöön suunniteltuja palveluaineistoja. Aineistot ovat maksullisia ja edellyttävät käyttöluvan hakemista. Tulonjakotilaston tietokanta tarjoaa hyvät mahdollisuudet erilaisten selvitysten ja tutkimusten tekoon.

6 Tilastojen vertailukelpoisuus

Tulokäsite

Tulonjakotilaston tulokäsitteenä on EU:n tulo ja elinolotilaston (EU-SILC) mukainen käytettävissä olevat rahatulot. Käsitteet ovat määritelmiltään samat lukuun ottamatta palkkatulojen luontaisuuksia, jotka luetaan tuloihin tulonjakotilastossa, mutta ei EU:n tulo- ja elinolotilastossa. Käytettävissä olevien rahatulojen tulokäsite on otettu käyttöön vuonna 2011, ja sen mukaiset tulot on päivitetty takautuvasti tilaston aikasarjatieloihin vuodesta 1987 lähtien. Tulonjakotilastoinnissa aiemmin ensisijaisena tulokäsitteenä käytetty laajempi käytettävissä olevat tulot, joka sisältää laskennalliset tuloerät, on säilytetty edelleen tilastoinnissa. Käytettävissä olevat tulot ovat saatavissa perusaineistosta vertailukelpoisesti tilastointi- ja tutkimuskäyttöön, samoin tulokäsitteen näkökulmasta raportoidaan osassa tulonjakotilaston julkaisuja.

Kunakin tilastovuonna julkaisussa esitettävissä aikasarjoissa ja tietokantataulukoissa on huomioitu tulonjakotilaston tulotiedoissa tilastovuonna tapahtuneet muutokset. Julkaistut tiedot pohjautuvat tulonjakotilaston päivitettyihin aikasarja-aineistoihin. Tulonjakotilaston aikasarjan vertailukelpoisuus on

hyvä vuosille 1993–2013, ja päätuloerien kohdalla kohtuullisen hyvä vuodesta 1993 taaksepäin varhempiin tilastovuosiin. Vuonna 2013 tulotiedoissa ei ollut tietojen vertailukelpoisuuteen vaikuttaneita muutoksia henkilöverotuksessa käyttöönotettua YLE-veroa lukuun ottamatta. Siihen rinnastettava TV-lupamaksu ei sisälly tilaston aiempien vuosien veroluonteisiin maksuihin. YLE-vero pienentää tulotasoa keskimäärin 0.5 prosenttia.

Tulotiedoissa on tapahtunut aiempina vuosina seuraavia muutoksia, joilla on vaikutusta tietojen vertailukelpoisuuteen. Nämä ovat seuraavat:

- Kotitalouksien käytettävissä olevat rahatulot eroaa tulonjakotilastossa vuonna 2010 ja sitä edeltävinä tilastovuosina olleesta käytettävissä olevien rahatulojen käsitteestä siten, että tietoon ei lueta veronalaisia luovutusvoittoja. Tietoon luetaan sitä vastoin toiselle kotitaloudelle maksetut säännöllisluonteiset ja velvoittavat tulonsiirrot laajemmin kuin aikaisemmin (elatusapu).
- Laskennallinen asuntotulo omistusasunnosta ja saatu laskennallinen asuntoetu toiselta kotitaloudelta käypää hintaa edullisemmin vuokratusta asunnosta tuotetaan edelleen erillisinä tulokomponentteina. Vuonna 2006 tilastossa uudistettiin asuntotulon laskentatapa ottamalla huomioon toisaalta yhtenäiset käytännöt muiden Tilastokeskuksen tilastojen (erityisesti kulutustutkimus ja kansantalouden tilinpito) kanssa ja toisaalta EU:n tulo ja elinolotilastoa (EU-SILC) koskevan asetuksen vaatimukset. Merkittävimmät muutokset liittyvät otoskotitalouksille ositemenetelmällä laskettujen bruttovuokrien ositteiden tarkentumiseen ja omistusasuntojen poistojen käsittelyyn. Ositteissa tilastollisen kuntaryhmittelyn mukainen bruttovuokra on korvattu kunnittaisella ja suurimmissa kunnissa osa-alueittaisella tiedolla. Ositekohtaiset bruttovuokra-arvot perustuvat edelleen Tilastokeskuksen vuokratilaston vapaarahoitteisten asuntojen vanhojen ja uusien vuokrasuhteiden keskimääräisiin vuokriin, mutta havaintomääriltään pienten ositteiden vuokra-arvoja on korjattu vanhojen asunto-osakeyhtiömuotoisten asuntojen myyntihinnoilla. Asuntotulosta ei enää omakotiasujilla vähennetä poistoja. (Ks. Tulonjakotilasto, käsitteet ja määritelmät, asuntotulo eli laskennallinen nettovuokra). Uudistetulla menetelmällä laskettu asuntotulo on viety takautuvasti aikasarjatietoihin vuodesta 1993 lähtien, joten tieto on tältä osin vertailukelpoinen kun tietolähteenä käytetään tulonjakotilaston aikasarja-aineistoa.
- Kotitalouksien välisiin saatuihin tulonsiirtoihin ei vuoden 2006 tulonjakotilastosta lähtien ole laskettu enää kotitalouden saamia raha- tai muita lahjoja. Syynä on yhtenäisyys EU:n tulo- ja elinolotilaston (EU-SILC) tulokäsitteen kanssa. Uusi laskentatapa vähentää kotitalouksien keskimääräisiä käytettävissä olevia tuloja noin 150 euroa kotitaloutta kohti.
- Vuonna 2006 siirryttiin metsätulojen verotuksessa kokonaan myyntituloihin pohjautuvaan verotukseen. Tämän vuoksi metsätulojen käsittely on muuttunut myös tulonjakotilastossa. Metsätalouden tulot perustuvat nyt kokonaan verotietoihin puunmyyntituloista eikä täydentäviä tietoja enää kysytä haastattelussa. Metsätalouden kustannukset arvioidaan prosenttiosuutena metsän myyntituloista, kun ne aiemmin laskettiin haastattelutietoihin perustuvalla regressiomallilla.
- Tulonjakotilaston tulokäsitteiden vertailtavuutta vaikeuttaa myös vuoden 2005 osinkoverouudistus, jossa luovuttiin yhtiöveron hyvityksestä. Ennen verouudistusta yhtiöveron hyvitys luettiin tuloksi osinko-, tuotannontekijä- ja bruttotuloihin. Koska yhtiöveron hyvitys sisältyi myös maksettuihin tulonsiirtoihin, verouudistuksella ei kuitenkaan ole vaikutusta käytettävissä olevan tulon vertailtavuuteen. Tulonjakotilaston aikasarjatiedostoihin verouudistuksesta johtuvat muutokset on korjattu vuosille 1993–2004.

Luokitukset ja menetelmät

Tulonjakotilastossa vuodesta 2003 alkaen (11.7.2003 voimaan tullut Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus) käytössä ollut suuralueluokitus (NUTS 2) on uudistettu vuonna 2012 (Komission asetus 31/2011). Uudistuksella on rakenteellisia vaikutuksia NUTS 2 -aluejakoon.

Tulonjakotilastossa on vuodesta 2011 lähtien käytetty uutta ammattiluokitusta (Ammattiluokitus 2010). Se pohjautuu kansainvälisen ammattiluokituksen ISCO-08 luokituksen uudistukseen. Ammattiluokitusta käytetään apuna sosioekonomisen aseman luokituksessa. Uudistuksen vaikutus tulonjakotilastossa julkaistuihin sosioekonomisen aseman mukaisiin aikasarjatietoihin ei ole merkitsevä.

7 Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Hallinnollisista rekistereistä koottu **tulonjaon kokonaistilasto** kuvaa rekisterikotitalouksien (asuntokuntien) vuosituloja ja niiden jakautumista erityisesti aluenäkökulmasta. Tilastoyksikkönä käytetty asuntokunta (ns. rekisterikotitalous) poikkeaa hieman tulonjakotilaston kotitalouskäsitteestä. Koska tulonjaon kokonaistilaston tulokäsite perustuu vain rekisteritietoihin, se ei sisällä laskennallisia tuloeria eikä eräitä tuloja, joista saadaan tietoa vain haastatteleamalla (mm. asuntotulo, lähdeveron alaiset korkotulot ja kotitalouksien väliset tulonsiirrot). Tulonjaon kokonaistilaston käsitteet esimerkiksi tulojen osalta eivät täysin täytä kansainvälisiä suosituksia. Tilastojen tiedot saattavat erota myös otanta- ja tuotantomenetelmistä johtuvista syistä.

Tulonjakotilaston ja **kulutustutkimuksen** välillä ei ole merkittäviä käsitteellisiä eroja. Molemmat noudattavat kansainvälisten suositusten mukaista käytettävissä olevan tulon määrittelyä. Kulutustutkimuksen tulokäsite perustuu pääasiassa rekisteritietoihin eikä sisällä eräitä tuloja, joista saadaan tietoa vain haastatteleamalla. Tärkeimpiä tällaisia tuloeria ovat lähdeveron alaiset korkotulot ja kotitalouksien väliset tulonsiirrot (mm. saatu elatusapu). Edellä mainittujen seikkojen lisäksi tilastojen tiedot saattavat erota otanta- ja tuotantomenetelmistä johtuvista syistä.

Verotustietoihin perustuvasta **veronalaiset tulot -tilastosta** saadaan tiedot luonnollisten henkilöiden veronalaisista tuloista, vähennyksistä ja veroista. Sen kuvaama ilmiöalue on suppeampi kuin tulonjakotilaston. Veronalaiset tulot -tilastosta ei saada kotitalouskohtaisia tietoja, vaan tilastoyksikkö on tulonsaaja tai aviopari. Sen ulkopuolelle jää myös osa kotitalouksien saamista yrittäjä- ja omaisuustuloista (mm. lähdeveron alaiset korkotulot) sekä tulonsiirroista (mm. osa kansaneläkkeistä sekä tapaturmavahinkoturvaan perustuvista etuuksista, sotilasvammalakiin perustuvat eläkkeet, asumistuet, toimeentulotuki sekä lapsilisät).

Tulonjakotilasto kuvaa kotitaloussektorin tuloja ja tulonsiirtoja ja on siten **kansantalouden tilinpidon kotitaloussektorin tulo- ja tulonkäyttötilin** laajennus. Verrattaessa tulonjakotilaston koko maan tulosummaa kansantalouden tilinpidon tulo- ja tulonkäyttötilin eriin on otettava huomioon erot sektorin rajaamisessa, eräissä määritelmässä ja tilastojen laatimismenetelmässä. Erojen johdosta kansantalouden tilinpidon ja tulonjakotilaston luvut esimerkiksi kotitalouksien käytettävissä olevan tulon vuosimuutoksista saattavat erota tuntuvastikin toisistaan.

Tulonjakotilaston perusjoukon muodostavat yksityiset kotitaloudet. Kansantalouden tilinpidossa kotitaloussektoriin luetaan myös ns. laitostaloudet. Vuonna 2003 kansantalouden tilinpidon aikasarjoja tarkistettiin siten, että kotitaloussektoriin luetaan myös asunto-osakeyhtiöt siltä osin kuin kotitaloudet ovat asunto-osakkeiden omistajia (eli suurimmalta osin).

Lisätietoja

Marie Reijo 029 551 2547
Vastaava tilastojohtaja:
Riitta Harala

toimeentulo.tilastokeskus@tilastokeskus.fi
www.tilastokeskus.fi
Lähde: Tulonjakotilasto 2013, Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

Tietopalvelu ja viestintä, Tilastokeskus
puh. 029 551 2220
www.tilastokeskus.fi

Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi

ISSN 1796-0479
= Suomen virallinen tilasto
ISSN 1795-8121 (pdf)